Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí Program InvestEU

[COM(2020) 403 final – 2020/0108 (COD)]

a k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2015/1017, pokud jde o vytvoření nástroje na podporu solventnosti

[COM(2020) 404 final – 2020/0106 (COD)]

(2020/C 364/19)

Hlavní zpravodaj: **Ronny LANNOO**

Konzultace	Rada, 11. 6. 2020
	Parlament, 17. 6. 2020
Právní základ	článek 172, 173, čl. 175 odst. 3, čl. 182 odst. 1 a článek 304 SFEU
Odpovědná specializovaná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Rozhodnutí předsednictva	9. 6. 2020
Přijato na plenárním zasedání	16. 7. 2020
Plenární zasedání č.	553
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	208/0/8

1. **Závěry a doporučení**

1.1 Od počátku krize COVID-19 vyjadřoval EHSV v různých prohlášeních své přesvědčení, že v těchto dobách velké nejistoty nám umožní vyrovnat se s důsledky pandemie a znovu vybudovat udržitelnější a odolnější evropské hospodářství pouze komplexní evropský plán hospodářského oživení.

1.2 EHSV proto vítá ambiciózní balíček hospodářského oživení, který předložila Evropská komise, a zdůrazňuje, že oživení může být úspěšné, pouze pokud budeme mít silné a jednomyslné politické vedení. EHSV trvá na tom, že zavedení těchto opatření odráží naléhavost povážlivé socioekonomické situace.

1.3 Máme-li zajistit rychlé a udržitelné oživení evropského hospodářství, je mimořádně důležité, aby byly k dispozici nezbytné finanční zdroje. EHSV proto důrazně podporuje posílení rozpočtu EU a vyzývá evropské subjekty, které přijímají rozhodnutí, aby dosáhly rychlé dohody na příštím víceletém finančním rámci (VFR) na období 2021–2027 a zároveň na novém nástroji na podporu oživení Next Generation EU.

1.4 EHSV vítá posílení programu InvestEU a doplňkového nástroje na podporu solventnosti a vyzývá k rychlému dosažení dohody na těchto návrzích v zájmu zajištění toho, aby mohly oba programy rychle začít fungovat a aby mohl být vypracován dostatečný počet způsobilých projektů, které z těchto programů budou čerpat.

1.5 Vzhledem k tomu, že na téměř celý program InvestEU budou vyčleněny prostředky v rámci nástroje Next Generation EU, a nikoliv v rámci VFR na období 2021–2027, což znamená, že bude muset být proveden do konce roku 2026, žádá EHSV normotvůrce, aby přijali ustanovení s cílem zajistit, že po roce 2026 a před začátkem následujícího VFR po roce 2027 nedojde k zastavení financování.

1.6 EHSV opět vyjadřuje podporu ([1]) záměru Komise posílit v rámci příštího dlouhodobého rozpočtu EU investiční činnosti v EU. Jeho význam je s ohledem na hospodářský pokles v důsledku pandemie COVID-19 o to větší.

1.7 EHSV soustavně podporuje důraz na dlouhodobé investiční projekty, které jsou významně ve veřejném zájmu, a současně na dodržování kritérií udržitelného rozvoje. Je mimořádně důležité, aby krize COVID-19 neodvedla pozornost EU od jejích střednědobých a dlouhodobých cílů vytyčených v Zelené dohodě pro Evropu, ve strategii pro udržitelný růst na rok 2020 a v evropském pilíři sociálních práv.

1.8 EHSV se domnívá, že program InvestEU má zvlášť dobré předpoklady k tomu, aby během oživení po hluboké hospodářské a sociální krizi poskytoval dlouhodobé financování a podporoval politiky Unie. Výbor zdůrazňuje, že je důležité mít jasně definováno, které projekty jsou způsobilé k čerpání z nové, páté oblasti, protože to je mimořádně důležité pro vytvoření doplňkovosti s ostatními čtyřmi politickými oblastmi. EHSV se rovněž zasazuje o širší definici inovací, která se neomezuje na informační technologie a digitalizaci. Malé a střední podniky, a zejména mikropodniky a malé podniky, jsou velmi těžce zasaženy současnou krizí, a měly by proto být výslovně způsobilé pro podporu v rámci nové, páté oblasti. Z tohoto důvodu je zásadní strukturální spolupráce mezi provádějícími partnery a orgány na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni.

1.9 EHSV vyzývá k přijetí konkrétních a jednoznačných pokynů k určení projektů způsobilých k čerpání z programu InvestEU, jakož i pokynů k možnostem synergií mezi různými programy EU, čímž se zajistí jejich přiměřené a účinné provádění.

1.10 Koronavirová krize postihla všechny členské státy EU, avšak některé země byly zasaženy více než jiné. EHSV zdůrazňuje, že oživení po koronavirové krizi by nemělo vést k dalšímu divergentnímu vývoji mezi členskými státy.

1.11 Proto EHSV vítá nový nástroj na podporu solventnosti a zdůrazňuje význam zajištění, aby mohl skutečně pomáhat těm členským státům, jejichž hospodářství bylo nejvíce zasaženo důsledky pandemie COVID-19. Ačkoliv je zásadní zajistit rychlé oživení, je právě tak důležité, aby byly dostupné zdroje přiděleny společnostem, které mají životaschopný obchodní model. To by přispělo k vytvoření udržitelného a odolného evropského hospodářství.

1.12 EHSV zdůrazňuje úlohu evropských finančních trhů při zajišťování, aby tyto nástroje mohly mobilizovat očekávané výše investic, jakož i vedoucí úlohu skupiny Evropské investiční banky (EIB a Evropský investiční fond (EIF)) a značnou potřebu vhodné struktury pro prováděcí partnery, zejména na vnitrostátní úrovni. Je důležité, aby tok finančních prostředků prostřednictvím skupiny EIB a národních podpůrných bank a institucí byl transparentní, jasný a snadno přístupný.

2. **Úvod**

2.1 Krize COVID-19, která v první řadě představuje mimořádnou situaci v oblasti lidského zdraví, vedla k významnému hospodářskému a sociálnímu otřesu a k prudkému poklesu hospodářské produkce, rychlému nárůstu nezaměstnanosti, zhoršení životní úrovně (snížení reálných příjmů, nejistotě zaměstnání, omezení mobility) a drastickému snížení obratu zahraničního obchodu jak v rámci EU, tak se třetími zeměmi. Krize rovněž přinesla prudké zhoršení ukazatelů veřejných financí a pokles investic.

2.2 Dne 27. května 2020 Evropská komise oznámila ambiciózní plán hospodářského oživení, plán Next Generation EU, a přepracované znění návrhu celkového rozpočtu EU na období 2021–2027 ([2]).

2.3 Pro příští víceletý finanční rámec (VFR) na období 2021–2027 má Komise za cíl poskytnout hospodářství EU investiční program, který by se dokázal zaměřit na průřezové cíle spočívající ve zjednodušení, flexibilitě, součinnosti a soudržnosti napříč příslušnými politikami EU. Potřebnost takovéhoto investičního programu se dále zvýšila kvůli pandemii COVID-19.

([1]) Stanovisko EHSV k *návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí Program InvestEU* (Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 131).
([2]) Sdělení o plánu hospodářského oživení: *Chvíle pro Evropu: náprava škod a příprava na příští generaci*

2.4 Proto Komise stáhla svůj dřívější návrh **programu InvestEU**, který představila v květnu 2018, a předložila Evropskému parlamentu a Radě návrh nový ([3]), který vychází z částečné dohody již uzavřené mezi Evropským parlamentem a Radou v dubnu 2019.

2.5 S cílem lépe vybavit program InvestEU tak, aby dokázal reagovat na hospodářskou a sociální krizi způsobenou pandemií COVID-19, navrhuje Komise navýšení finančního krytí zamýšleného pro původní program InvestEU, a zohlednit tak vyšší celkové investiční potřeby a prostředí zvýšených rizik.

2.6 Kromě toho nový návrh rozšiřuje oblast působnosti programu InvestEU vytvořením páté oblasti, facility pro strategické investice, která uspokojí budoucí potřeby evropského hospodářství a zabezpečí nebo zajistí strategickou autonomii v klíčových odvětvích.

2.7 Vylepšený program InvestEU bude schopen poskytovat společnosti ve fázi oživení a zároveň v souladu se svými původními cíli zajistí, aby se investoři více zaměřili na střednědobé a dlouhodobé priority Unie, jako je zelená a digitální transformace.

2.8 Evropská komise rovněž předložila návrh ([4]) dočasného kapitálového nástroje, **nástroje na podporu solventnosti**.

2.9 Nástroj na podporu solventnosti má podporovat společnosti, jejichž obchodní model je jinak životaschopný, ale které mají následkem krize COVID-19 omezenou solventnost. Cílem je pomoci jim překonat toto obtížné období, aby – až k tomu nastane čas – byly schopny oživení. Dalším cílem návrhu je vyvážit očekávané narušení jednotného trhu, neboť některé členské státy nemusí mít k dispozici dostatečné rozpočtové prostředky na poskytnutí odpovídající podpory společnostem v nouzi.

2.10 Očekává se, že nástroj na podporu solventnosti bude zaveden co nejdříve v roce 2020 – nejpozději do začátku října 2020 –, aby mohl být v průběhu roku 2021 rychle využit v plném rozsahu.

3. **Obecné připomínky**

3.1 EHSV znovu vyjadřuje ([5]) podporu programu InvestEU a dalšímu pokračování a prodloužení finančního nástroje založeného na principu záruk. Domnívá se, že je nezbytná nejen s ohledem na dlouhodobý vývoj a řízení rozpočtu EU.

3.2 EHSV vítá další kapacitu pro projekt InvestEU, který tak zvýší objem záruky EU až na 75,2 miliardy EUR (v běžných cenách a včetně nové oblasti strategických investic), a přinese tak 1 bilion EUR dalších investic. EHSV vyzývá k vyváženému rozdělení finančních prostředků mezi cíle politiky.

3.3 EHSV vítá doplnění páté oblasti, oblasti strategických evropských investic, které bude poskytnuto 31,2 miliardy EUR ze záruky EU na podporu investic do strategických odvětví a klíčových hodnotových řetězců, včetně těch, které jsou stěžejní pro zelenou a digitální transformaci.

3.4 Výbor zdůrazňuje, že je důležité mít jasně definováno, které projekty jsou způsobilé k čerpání z páté oblasti, protože se tak má vytvořit doplňkovost s ostatními čtyřmi oblastmi. EHSV se rovněž zasazuje o širší definici inovací, která se neomezuje na informační technologie a digitalizaci. Je třeba výslovně uvést, že MSP, zejména mikropodniky a malé podniky, jsou také způsobilé v rámci této oblasti. Toto opatření je s ohledem na snížení záruky EU vyčleněné na oblast MSP – z 11,25 miliardy EUR na 10,17 miliardy EUR (v běžných cenách) – oproti původnímu návrhu Evropské komise o to důležitější. Z tohoto důvodu je zásadní strukturální spolupráce mezi provádějícími partnery a finančními zprostředkovateli, jakož i mezi orgány na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni.

([3]) *Návrh nařízení, kterým se zavádí Program InvestEU.*
([4]) *Návrh nařízení, kterým se vytváří nástroj na podporu solventnosti.*
([5]) Stanovisko EHSV k *návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí Program InvestEU* (Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 131).

3.5 EHSV zdůrazňuje, že investice do dovedností jsou mimořádně důležité pro přechod na zelenější a spravedlivé hospodářství, a proto by sociální investice neměly být v rámci programu InvestEU zanedbávány.

3.6 Řada MSP, zejména mikropodniků a malých podniků, významně trpí krizí COVID-19 a opatřeními omezujícími volný pohyb osob, která přijala většina zemí EU. Z tohoto důvodu je mimořádně důležité zajistit, aby byly k dispozici dostatečné finanční prostředky, které jim umožní hospodářské oživení po krizi. Tato podpora musí vycházet z poptávky, což znamená, že je třeba, aby byly k dispozici dluhové i kapitálové produkty. Protože se záruční kapacita oblasti MSP sníží, měl by být tento pokles kompenzován vytvářením portfolií MSP, zejména pak portfolií malých podniků a mikropodniků, která budou způsobilá pro oblast strategických investic. Toto opatření je třeba doplnit o přiměřené požadavky na podávání zpráv s cílem předejít vzniku nadměrných administrativních překážek pro nejmenší podniky s nedostatkem zdrojů, neboť takováto zátěž by tyto podniky odradila od usilování o podporu z programu InvestEU. Úloha provádějících partnerů a finančních zprostředkovatelů je zásadní pro zajištění, aby se tyto podniky dozvěděly o těchto finančních prostředcích.

3.7 Během současné krize se vládní politiky a podpora staly mimořádně důležitými, avšak kapacita vlád členských států podporovat odvětví a podniky, které jsou nejvíce zasaženy krizí, se v rámci EU značně liší.

3.8 EHSV proto vítá nástroj na podporu solventnosti a to, že se tento nástroj, který bude otevřen všem členským státům, zaměří na ty země, jejichž hospodářství bylo dopady pandemie COVID-19 postiženo nejvíce a/nebo ve kterých je dostupnost státní podpory solventnosti omezenější. EHSV souhlasí s tím, že by podpora měla být poskytována výlučně společnostem s životaschopnými obchodními modely, které byly v potížích ještě před vypuknutím krize COVID-19. Kromě toho vítá začlenění nástroje na podporu solventnosti do Evropského fondu pro strategické investice (EFSI). V zájmu zajištění účinného využívání finančních prostředků je žádoucí umožnit flexibilní přesuny z různých politických oblastí fondu EFSI a opačným směrem. V neposlední řadě by mělo být nastaveno vyvážené rozdělení dostupných finančních prostředků motivované trhem mezi kapitálové či kvazikapitálové produkty, jako jsou podřízené úvěry.

3.9 V rámci nástroje na podporu solventnosti je podporována dvojí transformace (zelená a digitální). Tyto podmínky musí být také realistické a proveditelné pro mikropodniky a malé podniky a tradiční odvětví.

3.10 Koronavirová krize postihla všechny členské státy EU, avšak některé země byly zasaženy více než jiné. EHSV zdůrazňuje, že oživení po koronavirové krizi by nemělo vést k dalšímu divergentnímu vývoji mezi členskými státy. Ačkoliv pro program InvestEU ani pro nový nástroj na podporu solventnosti nejsou stanoveny žádné zeměpisné kvóty, EHSV vítá, že jeho řídicí rada vymezí zvláštní limity pro zeměpisnou koncentraci.

3.11 Zjednodušení, větší transparentnost a větší potenciál pro synergie, které nabízí vytvoření programu InvestEU jako zastřešujícího finančního nástroje, nabylo ještě většího významu s ohledem na vytvoření investičního plánu Zelené dohody pro Evropu a dalších složek evropského plánu hospodářského oživení. EHSV vyzývá k přijetí konkrétních a jednoznačných pokynů k určení způsobilých projektů a možností synergií mezi různými programy EU, čímž se zajistí jejich přiměřené a účinné provádění.

3.12 Krize COVID-19 by neměla odvést pozornost EU od jejích střednědobých a dlouhodobých cílů vytyčených v Zelené dohodě pro Evropu, ve strategii pro udržitelný růst na rok 2020 a v evropském pilíři sociálních práv. Ve svém nedávném usnesení ([6]) EHSV uvedl, že Evropa musí financovat činnosti, které splňují dvě kritéria: přesun strategické výroby zpět do Evropy, aby se stala nezávislou – zejména co se týče ochrany zdraví a řešení zdravotních problémů – a poskytovala kvalitní pracovní místa, a kladení důrazu na udržitelné investice, které jsou sociálně odpovědné a šetrné k životnímu prostředí. Malé a střední podniky by stejně jako velké podniky a sociální podniky mohly hrát klíčovou úlohu při restrukturalizaci evropského systému výroby.

V Bruselu dne 16. července 2020.

Předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

([6]) *Návrhy EHSV na rekonstrukci a oživení po krizi způsobené pandemií COVID-19*